

Ema, Jarka, Raoul A PANÍ ANDA-LOUISE

V sychravém podzimu, který vešel právě do kraje je příjemné vzpomínat na parné léto. Nebyl jsem ovšem na vzpomínky sám, u sklenky rulandského se mnou seděla operní pěvkyně, paní Bogza, která v srpnu pak zpívala svou Tosku v Arena di Verona za dirigování Giorgio Morandiho. S ní jsem si vyprávěl o naší nejslavnější pěvkyni, jejíhož jména si příliš nevážíme, obecně je spíše chápána jen jako „sošné“ heslo ze zasuté historie.

Náš současnou přední operní hvězdu čeká zájezd do Japonska, se kterým má Státní opera Praha tradičně dobré styky, za sebou má úctyhodnou řadu vystoupení v operních domech zvukných jmen ve Vídni, Florencii, Londýně, Kodani, Paříži, Tokiu a mnoha dalších. Zpívala na známém festivalu v Salzburgu i v krásné Semperopeře v Drážďanech. A nebyl to jen její oblíbený italský repertoár. Propaguje, a to na vysoké úrovni, také české skladele.

UŽITEČNĚJŠÍ NEŽ POLITICI

Anda-Louise sice není zrovna „smetanovský typ“, zato třeba v tokijské Suntory Hall ji mohli přátelé opery spatřit jako Kátu Kabanovou, v pařížské Národní opeře byla cizí kněžnou v Dvořákově Rusalce, v titulní roli této opery pak loni s velkým ohlasem debutovala v Teatro dell'Opera v Římě. Když jsem se tak probíral těmi slavnými místy a rolemi, napadlo mě, zda si vlastně dostatečně uvědomujeme a také oceňujeme, jakou právě tyto výjimečné operní

hvězdy dělají službu naší zemi. Zvláště pro laika je to málo pochopitelné – vsednout jen s kuffíkem a svým sopránem do letadla, a kdesi daleko za doprovodu cizího orchestru, s cizím dirigentem i kolegy na jevišti přesvědčit většinou velice náročné, často i snobské publikum, že

Oceňujeme, jakou operní hvězdy dělají naší zemi službu?

je i ta česká Rusalka či Mařenka stejně krásná role jako ty slavné Aidy, Leonory, Tosky...

Napadlo mě, jaký je v tom rozdíl – počinů našich mnohých rychlokvašených politiků v zahraničí jsou plné noviny, i když často není jasné, zda jde o slávu či ostudu. O umělcích, kteří nejsou jaksi „in“, ale třeba i vědcích či montérech, kteří někde daleko od nás konají prokazatelně poctivě a úspěšně svou práci se ani nedovíme.

Když jsme si s paní Andou-Louisou

povídali na toto téma, často jsme se dotkli Emy Destinové, jejího velkého idolu, zpěvačky, na jejíž jméno často naráží všude kam přijede, a které je stále vyslovováno v celém světě s úctou. „Božská Ema“ udělala pro propagaci české hudby nesmírně mnoho – a doma se přesto potkávala občas, mírně řečeno, s nevědkem. I když zpívala s velkým ohlasem po celém světě, včetně Metropolitní opery v New Yorku, jediné pražské Národní divadlo váhalo a nikdy jí neposkytlo trvalé angažmá. V tom ohledu má cosi společného i s paní Bogzou.

THALIE ZA OPERU DÍVKA ZE ZLATÉHO ZÁPADU

Desátého prosince roku 1910 zpívala Ema Destinová ve světové premiéře hlavní roli Minnie v Pucciniho opeře Dívka ze zlatého Západu, kterou ostatně slavný autor pěvkyni věnoval (partnerem jí byl nejslavnější tenor Enrico Caruso). Po necelé století operu nastudovalo pražské Národní divadlo, Anda-Louise zpívala hlavní roli, byl to pro ni skutečně mimořádný zážitek – jednak tuto

úlohu považuje pro svůj hlas a naturel za naprosto ideální, krom toho si nesmírně vážila, že ji „převzala“ právě po Emě Destinové. Dostala za ní také Cenu Thalie za rok 2007. Opera byla ovšem brzo stažena z repertoáru, a když řeknu, že to paní Bogzu mrzí, jsou to hodně slabá slova. Jak vůči všude oblíbené opeře, tak i ve vztahu k naší nejslavnější pěvkyni, jejíhož jména si příliš nevážíme, obecně je spíše chápána jen jako „sošné“ heslo ze zasuté historie.

PSEUDONYM PO UČITELCE ZPĚVU

Nechci se samozřejmě probírat celým, pozoruhodným životem mimořádné umělkyně a ženy. Spíše se dotknu jen pár zajímavostí, osobních kontaktů s jejím jménem. Tím prvním jsou dvě prastaré desky, které zachytily s příslušným praskotem její hlas, a které stále opatruji ve své diskotéce. Podruhé jsem se s Emou Destinovou „setkal“ u Raoula Schránila, ke kterému jsem občas docházel na sklonku jeho života. Bylo to pár dní po tom, co nás navždy opustil, a já s jeho ženou Věrou jsme se probírali hercovou pozůstalostí. Byly tam též dopisy Emy Destinové, které psala jeho otci, nádherné jak úpravou, tak obsahem. Jak „k nim došlo“? Ema se narodila 26. února 1878 v Praze, v bohaté rodině mecenáše umění Emanuela Kittla, který ji samozřejmě poskytl patriční vzdělání – byla mimořádně nadaná jak výtvarně tak i hudebně. Zvolila si hudbu, po své učitelce zpěvu Löwe-Destinové pak přijala svůj pseudonym.

Svým zpěvem dobyla „Božská Ema“ posléze celý svět, ovšem neodříkala se i „světských“ radostí, byla skvělou rybářkou, hlavně na svém sídle Stráž nad Nežárkou. Nedaleko, v ministerském zámku Chlum u Třeboně trávil prázdniny i Raoul Schránil se svým otcem a matkou, výbornou zpěvačkou, dcerou slavné operní hvězdy Carolle Huttary. S paní Schránilovou si tak Ema ráda

zazpívala...Často mi pak Raoul se svou paní Věrou vyprávěli, jak, sami velcí ctitelé opery, jezdili po stopách Destinové a dalších hudebních velikánů, dá se říci, že to byl jejich velký koníček.

TRAMP ZKOUŠEL S DESTINOVOU

Další mé „setkání“ s paní Emou bylo uprostřed Václavského náměstí, když jsem chodíval za paní Lálou, dcerou největší legendy tramské písničky, Jaroslava Mottla. Vyprávěla mi o svém tatínkovi, věnovala mi i jeho písemné poznámky. V jedné se píše: „*Žádné hudební vzdělání jsem neměl, na nic jsem nehrál, nic neuměl, neznal ani noty. Zpí-*

val jsem ovšem rád, prý jsem měl i hezký hlas. Takový ten kostelní tenorek, jak se mu říkalo. Dokonce jsem byl dvakrát na zkoušce u Emy Destinové...“ Dost mi to tehdy vrtalo hlavou, jak se tramp, vyučený kuchařem, neznající noty dostal na zkoušku k v té době už jedné z nejslavnějších světových pěvkyní. Vysvětlení je prosté – maminka Jarky Mottla byla u Kittlových služebnou.

Podrobnější osudy Emy Destinové si necháme na jindy, dnes jsem chtěl jen naznačit, že jsou osobnosti, ať už žijící nebo dávno spící svůj věčný sen, které nejsou jen slovníkovým heslem, ale které jsou stále spjaté s naší dobou a životy a mají nám co říci. V letech 1909–16 vystupovala Destinová v newyorské Metropolitní opeře (spolu s Enrikem Carusem) a hostovala na nejpřednějších světových scénách. Na počátku 1. světové války přijela domů, ale pro své vlastenectví a dodnes ne zcela vyjasněnou špionážní aféru byla internována v soukromí svého zámečku ve Stráži nad Nežárkou. V posledním válečném roce se vrátila na jeviště – v přeplněných sálech za bouřlivých ovací zpívala slavné árie, přepásána červenobílou stuhou, a své koncerty končila zpěvem písně Kde domov můj. Zemřela během operace očí 28. ledna 1930 Českých Budějovicích.

Jiří Vlastník
nezávislý publicista a scénárista

(Revue 50 Plus 11/2009)